

DE PUNTJES OP DE

VAN HET PRACT
HUMAN

SCH
SME

APRIL 1954

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

©

NO. 10 RETURN

POSTAGE WILL BE PAID BY ADDRESSEE

NO. 10 RETURN

©

POSTAGE WILL BE PAID BY ADDRESSEE

NO. 10 RETURN

POSTAGE WILL BE PAID BY ADDRESSEE

NO. 10 RETURN

POSTAGE WILL BE PAID BY ADDRESSEE

NO. 10 RETURN

POSTAGE WILL BE PAID BY ADDRESSEE

NO. 10 RETURN

POSTAGE WILL BE PAID BY ADDRESSEE

NO. 10 RETURN

D A T, W A T B I N D T ! (II).

Verschillende gemeenschappen hebben op het vorige artikel gereageerd, dwz. ze brachten het in praktijk; enigen berichtten mij hun ervaring met dit rondbrengen, vaak een enthousiaste ervaring!

Er waren ook bestuursleden, die niet goed gelezen hadden; die meenden dat hier gezinspeeld werd op leden-binding-huisbezoek, of huisbezoek met de speciale opdracht om nieuwe leden te winnen. Die niet begrepen hadden, dat - indien een gemeenschap de krachten of de bereidheid voor dit werk nog niet direct kan op brengen - men kan starten met de eenvoudige taak van het rondbrengen van mededelingen etc. aan de leden.

De ervaring heeft geleerd, dat men door dit eenvoudige werk te beginnen tevens huisbezoekers(sters) op kweekt.

Is daar dan geen speciale, psychologische scholing voor nodig?

Indien dit al geen argument is, om het werk te laten liggen onder het motto: "We hebben daar geen geschoolde krachten voor", is er niets op tegen om via het doodgewone huis-tuin-en-keuken-bezorgen van het mededelingenblaadje of de convocatie voor de komende vergadering, tevens de krachten te peilen, welke er onder de bezorgers schuilen.

Schat ze niet te licht! U herinnert zich wellicht nog de stand; deze was 1-0 voor de huisbezoekster, een stand, waar deze bezorgster nu juist niet bepaald erg mee was ingenomen. Het resultaat was namelijk te veel beïnvloed door de "meewarigheid" van het lid, met een colportrice, die in weer en wind er op uittrekt om convocaties persoonlijk af te geven in plaats van ze in de brievenbus te stoppen. Daarom nam onze colportrice geen risico; met een hoffelijk danken voor het graag genuttigde kopje thee, stond ze op en nam afscheid, nadat ze de mededeling voor de a.s. bijeenkomst had afgegeven.

"Was dat nu wel juist", hoor ik U vragen? Als je de "voet tussen de deur hebt" moet je dan die kans niet benutten? Dien je dan niet meteen zo'n beurt waar te maken? Als je drie keer je neus hebt gestoten, moet je dan een dergelijke "dot van een opgelegde goal" laten afweten?

Allen, die zich met het werk van leden-binding bezig houden of gaan bezig houden, zou ik óók deze tip willen inprenten: "Beidt Uw tijd". Vertaal dat vooral niet verkeerd, het betekent niet "stel uit" !!

Ervan uitgaande, dat de "boodschap van het Humanisme" haast heeft, dienen wij - hoewel wij haast hebben - niet haastig te doen.

Deze bezorgster wist, dat ze bij het volgende bezoek een betere kans zou kunnen maken, juist omdat zij deze gemakkelijke beurt niet had willen benutten. Het volgende bezoek vond drie weken later plaats en verliep volgens "plan", de bezoeker trof een lid, dat voor het eerst een bepaalde "herkenning" toonde.

"Komt U mij weer wat brengen van het Verbond?" Onze be-

zorgster overhandigde de uitnodiging voor het bijwonen van een Zondagochtend-bijeenkomst met een warme aanbeveling om die lezing vooral bij te wonen.

Het lid aarzelde heel even, maar toen kwam het antwoord: "goed, ik wil het nog eens proberen, de keren dat ik kwam luisteren, was het me vaak veel te moeilijk, dat zal wel aan mij liggen" voegde ze er verontschuldigend aan toe.

Onze bezoekerster reageerde niet met: "O, ik vind het helemaal niet moeilijk", ook niet met een antwoord in de geest van: "dat heb ik ook vaak, dat het boven mijn bevattingsvermogen gaat", ze zei rustig: "Ik ben blij, dat U Zondag wilt komen".

Hiermede was een eerste, waardevol contact gelegd.

Feitelijk is onze bezorgster reeds overgegaan naar haar functie van ledenbezoekerster; een functie welke haar wel is toevertrouwd.

Hier liggen de verdere étappes, welke dienen uitgestippeld, nl. is onze bezoekerster de bewuste Zondag aanwezig, om dit lid "op te vangen"? Hoe verwerkt het gemeenschapsbestuur de gegevens, welke het verkrijgt door dergelijke bezoeken? Hoe dient het verdere contact "gepland" te worden? Meer dan voldoende, om het belang van dit niet zo moeilijke werk voor de leden-binding ten volle te rechtvaardigen.

R. Lee, een van de meest bekende Engelse propaganda- en reclame deskundigen zegt ergens: "Geef me tien huisbezoekers (sters) en ik verhoorderdvoudig mijn contacten".

X X X X X

TWDSCHRIFT - OVERZICHT.

In "Woord en Dienst" van 13 Maart 1954 schrijft J.E.L. Brummelkamp over "Pastoraat en Apostolaat in de Ziekenhuizen". In dit artikel wordt de benoeming van een aparte ziekenhuis-predikant bepleit; voorts wordt gewezen op de noodzaak van een "Nazorgwerk" te organiseren, mede door intensieve inschakeling van het wijkwerk, waardoor herstelde patiënten de volle aandacht blijven behouden.

De schrijver acht het nodig, dat in ieder ziekenhuis één predikant plus plaatsvervanger bekend zij, die bij ziekte, ongeval of operatie kan worden opgeroepen. De schrijver stelt vast, dat degene die dit werk verricht, vooral over tact, vriendelijkheid en het vermogen om te luisteren dient te beschikken.

=====

H E T Z I E K E N H U I S W E R K .

In het Decembern timer van onze Rondzendbrief Nr. 7 werd "over de achtergrond van onze bezoeken aan zieken" geschreven. Daarin werd o.a. opgemerkt:

"Aan de andere kant zou ik ook willen wijzen op de ongeweten krachten en mogelijkheden, die in vele mensen sluimeren en die tot uiting komen wanneer zij onverwacht voor een moeilijke taak gesteld worden. Ik denk hierbij aan het voortreffelijk werk van een van onze ziekenbezoeksters, die zich plotseling voor de taak gesteld zag een grafrede te houden bij het graf van een jonge man, die zij slechts enkele keren bezocht had en die haar verzocht had aan zijn graf te willen spreken over "De verlossing in het Humanisme".

De familie van deze jongeman was van zeer christelijke huize. Op welke wijze deze ziekenbezoekster deze zeer zware opdracht heeft uitgevoerd, zou ik U gaarne de volgende keer willen vertellen".

Hier volgt de tekst van deze rede:

Beste Tom,

Zo mag ik je misschien wel noemen, al hebben wij elkaar maar zeer kort gekend. Nog geen week geleden kwam ik voor het eerst op je levensweg aan je ziekbed en nu sta ik aan je graf. Slechts enkele gedachten heb je me kunnen toevertrouwen, niet genoeg eigenlijk om te kunnen weten, wat je precies bedoelde met je laatste verzoek aan mij, om aan je graf te spreken over de "Verlossing in het Humanisme". Immers, het Humanisme kent geen verlossing in die zin, zoals de gelovige mens deze aanvaardt. Wel kent het Humanisme een andere verlossing, nl. de verlossing van onrust en lijden - door de mensen elkaar aangedaan - en wel door het diepe besef van de grote verantwoordelijkheid voor alles, wat men - de mens - doet en als ik je goed begrepen heb uit het weinige, wat ik met je heb kunnen bespreken, dan zag jij dit ook zo. Elke daad brengt immers consequenties met zich en deze mogen nooit het lijden van anderen veroorzaken. Zo ook van jouw eigen leven. Niets liet jij bijvoorbeeld over aan toeval of een of andere goede geest, die wel zou zorgen dat het besmettingsgevaar van je ziekte zou worden teniet gedaan. Neen, zélf nam je maatregelen, zélf greep je in, wanneer naar jouw oordeel een ander aan deze

mogelijkheid werd blootgesteld. Dit was een van de manieren voor jou, om het moeilijke leven, dat je was opgelegd, te aanvaarden; omdat het je zó rust gaf, omdat je niet wilde, dat een ander door jouw toedoen of onachtzaamheid zou lijden en in die zin betekende het "verlossing" voor je. Het was Humanisme (met een grote H). Wanneer alle mensen in soortgelijke en andere gevallen net zo zouden leven, zou inderdaad de verlossing van veel onnodig lijden nabij zijn, ook - en in veel groter omvang - met betrekking tot het wereldgebeuren. Was dit niet wat je bedoelde? Ik geloof het wel en daarom eindig ik met het laatste vers van het mooie gedichtje van Alice Nahon, omdat dit ook op jouw leven zo zeer van toepassing is geweest:

B I D D E N

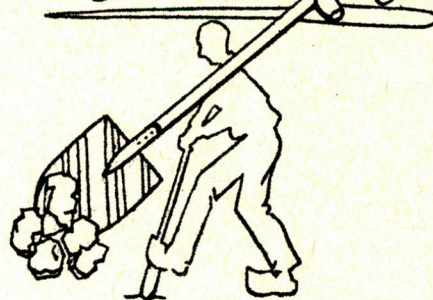
"Bidden is in stilte weten
Weelde en weedom van elkander.
Bidden is zichzelf vergeten
Om te denken aan een ander".

Rust zacht.

=====

15

“Ons DUW-tje”

HOE ZEGGEN WE HET ?

DE METHODIEK VAN HET GESPREK OP DE KAMER. V.

De georganiseerde praatavond.

In onze artikelenserie over het gesprek op de kamer zijn we nu toe aan de vierde en laatste onderscheiden methodiek: de georganiseerde praatavond.

Van deze methode is tot op heden nog slechts een schaars gebruik gemaakt. Zij is in het milieu van de ongeschoolde arbeider ook moeilijk te hanteren. In de eerste plaats omdat een werkelijk actieve belangstelling, die hen andere dingen opzij doet zetten, onder deze arbeiders veelal ontbreekt en het initiatief tot de gang naar de kamer van samenkomst niet wordt opgebracht; het groepje dat heeft toegezegd te komen, maar dat juist vóór de bijeenkomst is gaan kaarten, blijft kaarten; de man die de vorige week zo stellig beweerde van de partij te zijn, maar nu juist van plan was zich te gaan scheren, gaat zich scheren, enz. Als zij op hun eigen kamer en op een moment dat het hun past, in een gesprek worden betrokken, kan hun belangstelling gemakkelijker worden gewekt.

In de tweede plaats is deze methodiek moeilijk hanteerbaar, omdat het niet eenvoudig is deze arbeiders in hun ongeschooldheid in gedisciplineerd denken bij een bepaald onderwerp te houden. Zij dwalen voortdurend af en voeren alle mogelijke andere onderwerpen tegelijkertijd in, die het gesprek gemakkelijk een verward karakter geven. De raadsman moet een behoorlijk stuk gesprekstechniek beheersen, wil hij het gesprek in de hand houden.

Natuurlijk gelden deze zelfde moeilijkheden ook voor het toevallige, het uitgestelde en het uitgelokte gesprek op de gewone kamers, maar ze wegen daar minder zwaar, omdat daar, als de omstandigheden niet gunstig zijn, geen gesprek begonnen wordt; en omdat de gesprekken daar korter kunnen zijn en op elk gewenst moment kunnen worden afgebroken. Bij de georganiseerde praatavond zijn we voor de duur van de bijeenkomst aangewezen op het gesprek, en bovendien afhankelijk van de opkomst.

(6)

Niettemin is het in verscheidene kampen mogelijk gebleken praatavonden te organiseren die zeer vruchtbaar waren. Bijna steeds is het dan zo geweest, dat de mensen zelf om herhaling vroegen. Meestal hebben we dan in aansluiting daarop een tweede bijeenkomst gehouden. Enthousiaste verzoeken om het voortaan elke week te doen, moeten we echter afwijzen met het argument, dat dit weliswaar voor de kleine groep, die daarvoor belangstelling heeft, wel van belang is, maar dat ons daardoor de mogelijkheid zou ontbreken met de andere arbeiders te spreken, en wij ook de gelegenheid niet meer zouden hebben tot afzonderlijke gesprekken met hen, die over hun persoonlijke levensproblemen willen praten. "En daar komen we toch eigenlijk in de eerste plaats voor." Deze argumenten worden als van zeer voldoende kracht geaccepteerd. Wel kan dan worden afgesproken van tijd tot tijd nog eens een praatavond te houden. Voor regelmatige praatavonden is ook in feite de belangstelling, behoudens bij enkele personen, te gering.

De organisatie van een praatavond.

In verband met het bovenstaande, en met name in verband met de mogelijkheid van onvoldoende belangstelling tot de gang naar een bijeenkomst, wordt een praatavond niet geforceerd. Hij moet eigenlijk uit het contact van de raadsman met zijn mensen en uit de algemene gesprekken op de kamer opbloeien. Wel kan de raadsman daarbij stimulerend optreden.

Op verscheidene kamers is b.v. al eens de vraag gesteld: "Wat is nou eigenlijk dat Humanisme? Wat wil nou eigenlijk het Humanistisch Verbond?" De raadsman heeft dit dan kort uiteengezet. Nu komt hij weer voor die vraag te staan. Hij kent zijn mensen zo langzamerhand en gelooft dat een praatavond kans van slagen heeft. Dan kan hij reageren met: "Dat hebben ze me op verscheidene kamers al gevraagd; ik wil het jullie natuurlijk wel opnieuw uiteenzetten, maar zouden we eigenlijk niet liever eens een avondje met degenen die daar belangstelling voor hebben, bij mekaar gaan zitten, dan kunnen we er eens wat uitvoeriger over praten?"

Als daar positief op gereageerd wordt, dan is 't het beste vervolgens een paar arbeiders die gezag in het kamp hebben er voor te interesseren, en hen te vragen de avond voor te bereiden en belangstelling onder de andere arbeiders te wekken. Waar er een kampcommissie is, doet men goed deze in te schakelen. (Waarbij er overigens de nadruk op gelegd wordt, dat we een praatavond bedoelen voor buitenkerkelijken).

Ook na dergelijke voorbereiding is het nog goed, dat de raadsman tijdig vóór de aanvang van de bijeenkomst in het kamp aanwezig is, even alle kamers langs gaat, kort herinnert aan de afspraak en zegt, dat hij dus degenen die erbij willen zijn om zo laat in kamer nummer zoveel verwacht.

Voorts moet ook de zaak technisch tot in detail geregeld zijn: afspraak met de kampbeheerder over de kamer (meestal de kamer voor G.V.), zo nodig brandende kachel, (controleren bij binnenkomst in kamp), voldoende stoelen enz. Hierbij eventueel ook de organiserende arbeiders of kampcommissie inschakelen.

Enthousiaste arbeiders willen soms graag, dat we bijeenkomsten in de cantine houden voor alle arbeiders, zoals ook de predikanten in sommige kampen b.v. dagsluitingen in de cantine houden. Wij onzerzijds gaan daar nooit op in, omdat de cantine de recreatie-zaal voor de arbeiders is en we degenen die onze bijeenkomst niet bezoeken, niet van hun recreatie-mogelijkheid willen beroven. Overigens zou voor het gebruik van de cantine ook de toestemming van de Culturele Dienst nodig zijn.

Ter onderbreking van de avond en ter bevordering van een prettige sfeer kan voorts een kop koffie uit de cantine worden geserveerd. Het kwam eens voor dat een arbeider het gezelschap daarbij op koeken tracteerde.

De praatavond zelf.

Veel van de dingen die reeds in de vorige hoofdstukken over "het gesprek op de kamer" zijn gezegd, gelden ook hier.

Doel van de praatavonden is weer: een besef voor geestelijke en zedelijke waarden te wekken, de arbeiders tot een meer bewuste beleving en hantering van de menselijke vermogens, die in hen schuilen, te brengen, een appèl te doen op hun mens-zijn en op de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien; hen te leren zich rekenschap van de dingen te geven.

De methodiek is niet die van de lezing, maar die van het gesprek, maar dan toch ook weer die van het strak geleide gesprek, dat vraagpunten aan de orde stelt en zich bij deze vraagstukken houdt, niet omdat andere punten niet even belangrijk zouden zijn, maar omdat men nu eenmaal niet alles tegelijk kan bespreken, en er anders een verwarde discussie ontstaat, die geen helder beeld van het besprokene achterlaat. Maar overigens toch ook weer met de soepelheid van de gespreksleider die zich bij wat hevig interesseert kan aansluiten.

Men leze daarover nog eens na wat er in het eerste artikel in deze reeks (Ons DUW-tje No.6, October 1953) van is gezegd.

We herhalen hier alleen dat men het onderwerp het beste in logisch op elkaar volgende delen kan splitsen en deze onderdelen in opeenvolging vragenderwijs aan de orde stellen, waarbij men telkens samenvat en tot voorlopige conclusies probeert te komen.

De gespreksleider, in casu de raadsman, moet dan zijn onderwerp in deze zin prepareren en dus bepalen, waar hij het gesprek na een voorlopige samenvatting, weer met een nieuwe, daaruit voortvloeiende vraag kan verder leiden.

In een volgend nummer van "Ons DUW-tje" hopen we een voorbeeld van een op dergelijke wijze geprepareerd schema voor een praatavond te geven.

Men kan tegen deze methodiek aanvoeren dat ze te star is, daar de gespreksleider tot op grote hoogte de gang van het gesprek bepaalt. Er staat tegenover, dat een minder strak geleid gesprek, zeker in onze arbeiderskring, maar toch heus ook in meer geschoolde groepen, heel gemakkelijk ontaardt en verloren gaat in niet ter zake doende, of met het onderwerp slechts in zijdelings verband staande, onbelangrijke dingen.

Wij hebben eens een huiskamerbijeenkomst van het Verbond meegemaakt waar onderwerp van bespreking was: het zedelijk waardebeseef. Een tijdje ging het goed, totdat een der aanwezigen met een op zichzelf uitstekend voorbeeld ter illustratie kwam, dat hij putte uit een ervaring opgedaan in de padvinderij. De rest van de tijd is toen zonder dat iemand het merkte besteed aan een discussie over ... de voor- en nadelen van de padvinderij!

Men doet daarom goed vooraf een aantal afspraken met de deelnemers te maken. B.v. de volgende:

1. We houden geen inleiding of lezing, maar we gaan er een gesprek van maken, waarin ieder het zijne over het onderwerp kan zeggen, vragen kan stellen, opmerkingen kan maken, toelichting kan geven uit zijn eigen ervaring enz. Ik ben dus geen inleider, maar ik wil wel gespreksleider zijn, omdat een gesprek zonder dat iemand er leiding aan geeft gauw verward wordt.
 2. We houden ons aan het onderwerp. Ik snijd dus alles af wat met het onderwerp niet te maken heeft, ook al is het op zichzelf belangrijk. Daar kunnen we dan beter een volgende keer eens over praten. (Zie boven voorbeeld padvinderij).
 3. Ieder mag mij in de rede vallen, maar jullie mogen niet elkaar in de rede vallen, anders krijgen we een Babylonische spraakverwarring. Dus: één tegelijk aan het woord.
 4. We proberen alles zo kort en duidelijk mogelijk te zeggen.
 5. Niet steeds dezelfde aan het woord, ook aan anderen de gelegenheid laten.
- Op deze afspraken kan de gespreksleider terugkomen als er teveel tegen gezondigd wordt.

Het aantal onderwerpen dat men op deze wijze, en in verband met het aangegeven doel in bespreking kan brengen, is legio. Niet altijd gemakkelijk is het echter zo'n onderwerp op de hierboven beschreven wijze te prepareren, zodat er een vruchtbaar gesprek over gevoerd kan worden. Het is verder altijd zaak een onderwerp niet te ruim te kiezen en niet teveel tegelijk overhoop te halen.

Ook wanneer de praatavond een gevolg is van vragen naar: "Wat is Humanisme? Wat wil het Humanistisch Verbond?", heeft het geen zin in één gesprek alle aspecten van het Humanisme te bespreken, maar beperkt men zich tot een paar hoofdpunten. Wel heeft het zin de beantwoording van deze vragen niet abstract maar concreet aan te vatten b.v. met een korte beschouwing over de omvang en de groei van de onkerkelijkheid.

Bij de volkstelling van 1869 0.1%

1909 5%

1920 8%

1930 14%

1947 17%

Amsterdam 45%

Deze vermelding kan leiden tot de vraag: "Geven deze cijfers de werkelijke stand van de onkerkelijkheid weer?"

Uit de discussie hierover ontstaat vaak de vraag naar de oorzaken van de onkerkelijkheid. Beter is het deze af te snijden. Zij leidt bij de arbeiders meestal tot negatieve kritiek op de kerken. Het is beter het gesprek verder te leiden met de opmerking: Laten we ons daar niet verder in verdiepen, dat is meer een vraag voor de kerken dan voor ons. Voor ons is het de vraag, welke problemen er door de groeiende onkerkelijkheid ontstaan. En dan twee problemen:

- 1e. Een praktisch probleem: de kerken doen nl. allerlei belangrijk werk voor hun gelovigen. Dit moet ook voor de buitenkerkelijken gebeuren: militaire tehuizen, tehuizen voor ouden van dagen, maatschappelijk werk, ziekenhuisbezoek, geestelijke verzorging voor militairen, in gevangenen enz. Steun in persoonlijke moeilijkheden.
- 2e. Een geestelijk probleem: onkerkelijk, buitenkerkelijk, niet-godsdienstig is allemaal zo negatief. De woorden zeggen alleen maar wat we niet zijn. Zullen we ons nu eens bezighouden met wat we wel zijn?

En dan heeft de raadsman het gesprek op geestelijk niveau en kan het heengeleid worden naar dat gesprek dat "een besef voor geestelijke en zedelijke waarden wekt".

De verdere aanpak kan zeer verschillend zijn. Men kan tot thema maken het "Ik ben niks" (Woord van de Week dd.6-9-1953). Men kan de vraag opwerpen of wij leven zonder God en zonder gebod, met het accent op het tweede (zie vorig artikel in "Ons DUW-tje").

Men kan uitgaan van de vertaling van het vreemde woord "Humanisme" met Menselijkheid, en dan de vraag voorleggen wat het eigenlijk is, wat ons tot "mens" stempelt.

Men kan uitgaan van het verschil tussen mens en dier en aldus tot sterker besef van het eigenlijk menselijke brengen.

Men kan ook de vraag stellen of er in de onkerkelijkheid een gevaar schuilt (Zie Woord van de Week dd.21-5-1950) en komen tot de noodzaak ook voor ons om ons op de levensvragen te bezinnen.

Men kan evenzeer een ander daartoe geschikt Woord van de Week als leidraad nemen. In ons vorige artikel zijn er enige genoemd. En zo voort.

Een praatavond mag niet te lang duren. Met $1\frac{1}{2}$ à 2 uur moet men eindigen. Onder goede leiding vereist zo'n gesprek grote concentratie, waaraan de arbeiders niet gewend zijn. Daarom ook is onderbreking met het kopje koffie goed. Weliswaar zijn er altijd enkele sterk geïnteresseerden, die langer door willen gaan, maar daaraan toegeven zou van de anderen teveel eisen en ze voor een volgende keer afschrikken.

Om na een zwaarwichtig gesprek een zekere ontspanning te brengen, en ook om degenen, voor wie de opgave van een avond geconcentreerd bezig zijn toch wel zwaar was, nog iets anders te geven, kan de raadsman besluiten met het voorlezen van een luchtig of komisch verhaal. Wij gebruikten enige malen met succes "Barbier" of "Paardenkoper" uit de bundel "Egeltje" van Theo Thijssen.

UIT DE BELEVENISSEN VAN EEN RAADSMAN.

-Pietje van 't Heike.-

't Is vanavond bijna een "uitje", de tocht naar het eenzaamste kamp van het eiland, in vergelijk met de modder-en-klei barrière van twee maanden terug. De weg eindigt opeens bij een verlaten zandvlakte, oneindig groot, en de zandplaten wijzen nog slechts het spoor waarlangs de bussen met werklui ééns per week de laatste hindernis nemen: een binnendijk waarachter mannen zijn samengebracht in een handvol barakken, liggend tussen het afgedamde binnenwater en de wijldheid van de Ooster-Schelde.

Kamp Flauwers.-

Het zou geen slecht figuur slaan als nederzetting in een scenario over goudrovers van de Rio Grande. Gaslicht achter halfverlichte ramen, electra is een ongekennde weelde. Uit een barak komt iemand me achterop, nieuwsgierig te weten wie ik ben. Ik maak een afspraak dat ik na m'n bezoek aan de kampbeheerder direct terugkom om eens kennis te maken. "Mannen van 't Heike", zegt de beheerder. Ik ben verrast, want deze heb ik nog niet ontmoet, al heb ik meer van ze gehoord. Het zijn mensen uit het grensgebied, het oord van de smokkelaars.

"Dus jullie bent nou die beruchte.."; ik twijfel opzettelijk, en met succes. De commentaren van deze vrijbuiters zijn fel, maar ze voelen zich niet gekwetst in hun "beroeps-eer". Ze komen alleen maar los, willen graag praten, anders dan anders. Doen ze soms ook met de dominée, een geklofte kerel naar ze zeggen. Maar goed, de humanist willen ze óók wel nemen. Ze proberen "Pietje" op te juttten, het nummer van de kamer, klein kereltje met levende zwarte muizen-ogen, een kop om te tekenen. Maar Pietje wacht als kenner tot hij de tijd gekomen acht. Als-ie eindelijk loskomt, zwijgen de anderen. Z'n vragen komen kort na elkaar, quasie ernstig, maar met dat tikkeltje spot om me op de hak te nemen. Hier en daar eentje die lekker grinnikt, in afwachting. Maar we spelen het spelletje, Pietje en ik, en... de anderen spelen mee. 't Is hun manier om de buitenstaanders te wegen. En pas op, wanneer ze je te licht hebben bevonden, nou gè dan maar terug naar je verlaten zandvlakte achter de dijk om daar eenzaam te sterven.

Er komt een moment dat ik het probeer: "Je bedondert de boel, Pietje, maar toch mag ik je wel. "En tegen de anderen: "is-ie altijd zo op Maandag wanneer-ie pas van honk komt?" Er is opeens gijn, om Pietje en z'n zotternij. Hij schuift z'n stoel van de kachel en trekt opeens tot m'n verbazing een exemplaar uit z'n zak van 't Woord-van-de-Week. "In de trein gekregen van Simon, hij is lid van het Humanistisch Verbond. En ik zeg je dat 90% van de mensen niet deugt."

Ons spelletje is uit, Pietje méént wat jij zegt; hij schopt de asla onder de kachel en tegelijk komen de stemmen los op de kamer over ervaringen, en kunnen we omploegen. Hun aandacht is

gericht en er ontstaat een gesprek aangepast in hun trant. Tweemaal willen ze Simon uit bed halen, maar ik stel voor hem met rust te laten.

Wee degeen die proberen wil dit slag mensen te bewerken met menselijk heil, zonder inzicht in hun mentaliteit. Hij zal daar zitten als een dompteur in een leeuwenkooi.

En Pietje zal hem van de kaart vegen met z'n spelletje. Met r  cht! Primitief? Primitief gevoel voor eigen vrijheid onder een ruwe bolster. Zo zijn de mannen van 't Heike, zo is Pietje.

En Pietje is een fijne kerel!-

Zierikzee 17-3-1954

d'See-Uijl.

x x x x x

BEROERING IN DE KAMPEN OVER DE NIEUWE ARBEIDSVOORWAARDEN.

Na de vorstperiode is er, in het bijzonder in de kampen op Walcheren, veel beroering geweest over de arbeidsvoorwaarden. Ook al eerder hebben de veranderingen in loon- en andere voorwaarden onrust en onzekerheid verwekt.

Hoewel deze kwesties onze geestelijke verzorging niet rechtstreeks raken, hebben onze raadslieden er regelmatig mee te maken. Al was het alleen maar doordat onder zulke omstandigheden de arbeiders voor weinig anders aandacht hebben dan voor hun directe arbeidsproblemen en de sfeer van onrust en ontevredenheid weinig geschikt is voor geestelijke arbeid.

Een groot tekort bij alle tot op heden ingevoerde wijzigingen is geweest een ontstellend gebrek aan voorlichting van de arbeiders, waardoor deze zelf geen beeld hebben van de voorwaarden, waaronder zij werken. De mogelijkheid tot goede voorlichting werd op zichzelf bovendien in hoge mate bemoeilijkt door herhaaldelijk opnieuw intredende wijzigingen. Het is waarlijk geen wonder, dat de arbeiders er niets meer van snappen.

Wij zouden onzerzijds onze raadslieden graag exacte voorlichting over de regelingen geven, opdat zij op hun beurt welinge-licht tussen de arbeiders zouden staan en hun aandeel zouden kunnen leveren in de voorlichting van de arbeiders en allerlei misverstanden mede uit de weg zouden kunnen ruimen en ongerechtvaardigde kritiek tegen zouden kunnen gaan. De materie is echter veel te ingewikkeld om in een eenvoudig schema van: zo was het in de oude DUW-loonregeling en zo is het in de huidige regeling, te kunnen worden gegeven. Bovendien komt er in Mei weer een nieuw Collectief Arbeidscontract, zodat het ook weinig zin heeft de oude DUW-loonregeling en detail met de nu nog geldende C.A.O.'s te vergelijken.

Wel kan het zin hebben op enkele hoofdpunten nader in te gaan, met name op de kwesties, die in de kampen een grote rol spelen.

De historie met de C.A.O.'s.

In plaats van de DUW-loonregeling gelden nu de C.T.-regeling en de W.S.W.-regeling (Cultuurtechnische regeling en de regeling van de Water- Spoor- en Wegenbouw), welke zijn vastgelegd in de collectieve arbeidscontracten resp. voor landarbeiders en bouwarbeiders.

Een punt van moeilijk overleg tussen de betreffende instanties - vakbonden, college van Rijksbemiddelaars enz. - is geweest, welke soort arbeiders onder de ene en welke soort onder de andere regeling zou vallen.

Bij de proefnemingen, die ter voorbereiding van de re-organisatie zijn gedaan, en waarschijnlijk ook nog enige tijd daarna, was de soort van arbeider maatstaf: arbeiders die langer dan een half jaar in de landbouw hadden gewerkt vielen onder de C.T.-regeling; alle anderen onder de W.S.W.-regeling.

Het gevolg hiervan was dat zeer vele arbeiders, met name zeer vele plattelandsarbeiders, die tot nu toe in de landarbeidersbonden georganiseerd waren, over moesten gaan naar de W.S.W.-regeling, die een regeling met bouwvakarbeiders is. Nadien is dit weer veranderd, doordat niet meer de soort van arbeiders, maar de aard van het werkobject maatstaf werd. Alle arbeiders, werkzaam op cultuurtechnische werken kwamen nu onder de C.T.-regeling te vallen, uiteraard dus vrijwel alle of alle kamparbeiders; arbeiders op civieltechnische werken vallen onder de W.S.W.-regeling. Zo is dus de huidige situatie.

De oude DUW-loonregeling, de C.T.- en de W.S.W.-regeling.

Na het bovenstaande is het begrijpelijk, dat de arbeiders er geen wijs meer uit kunnen worden. Begrijpelijk is ook, dat ze het resultaat van de wijzigingen afmeten naar wat zij aan het eind van de week in handen krijgen. Even begrijpelijk is het, dat ze, tengevolge van de gebrekkige voorlichting, onvoldoende begrip hebben voor de verbeteringen, die de nieuwe regeling inhoudt en zij alleen maar aandacht hebben voor de nadelen, die er ten opzichte van de oude DUW-regeling ook aan vastzitten.

Een complicerende factor is, dat zij de C.T.-regeling nu met de W.S.W., die in veel gevallen eerst is toegepast, gaan vergelijken, terwijl een vergelijking met de oude DUW-regeling, vermeerderd met 5% loonronde, beter zou zijn.

Zoals reeds gezegd is een eenvoudige vergelijking niet mogelijk, doordat de ene regeling op het ene punt, de andere op een ander punt afwijkt.

Voor zover wij het kunnen beoordelen, was de W.S.W.-regeling op verscheidene punten iets beter dan de C.T.-regeling. Maar beide zijn op de meeste punten beter dan de DUW-regeling.

De belangrijkste voordelen van de C.T. boven de DUW-regeling zijn: De lonen zijn over het algemeen iets hoger.

De vakantiebon heeft een waarde van f. 3.80 tegen die in de DUW van f.2.20 tot f.2.70 (W.S.W. f.4.20 tot f.4.98). Lichtverlet wordt tot 44 uur aangevuld met 80% van het tijdloon.

In de DUW was er geen lichtverletregeling (W.S.W. aanvulling tot 48 uur 80% uurloon).

Een pensioenregeling met weduwen- en wezenuitkering, die in de DUW niet bestond. De arbeiders betalen f.1.50 premie per week.

De rijwielvergoeding is bij 5-10 km. f.0.20 per dag, bij 10-15 km. f.0.40, bij meer dan 16 km. f.0.60, terwijl bij de DUW voor 5-10 km. eveneens f.0.20, bij 10 km. of meer f.0.40 werd betaald.

De belangrijkste nadelen van de nieuwe regeling zijn:

Het z.g. "smartegeld" à f.1.50 per week, voor het gemis van de fiets op het week-end, is vervallen.

Het kostgeld voor niet-kostwinners is van f.1.00 op f.2.00 gebracht.

Dit heeft veel stof doen opwaaien in de kampen en het is de vraag of het psychologisch juist is geweest, dit tegelijk met de vrije loonregeling te wijzigen. In feite was het echter onjuist, dat vrijgezellen de hele week de kost kregen voor f.5.00, waarvoor zij nergens terecht zouden kunnen en waardoor zij faciliteiten boven arbeiders in het vrije bedrijf genoten, die geen reële bestaansgrond hadden en hen bovendien de lust om in het vrije bedrijf werk te zoeken ontnamen. De gehuwden betalen, overigens per inconsequentie, als voorheen geen kostgeld.

De situatie op Walcheren.

Op Walcheren is de zaak nog gecompliceerder en hebben de na de vorstperiode ingevoerde wijzigingen zeer grote onrust gebracht. Wij hebben een avond in de cantine van een kamp gestaan temidden van een dichte haag van oproerige mannen, die niets liever wilden dan het werk er bij neergooien en een vruchteloze staking beginnen, waarvan zij aanvankelijk de vruchteloosheid niet inzagen. Onze enige taak kon die avond zijn de mensen tot rede te brengen en ze van onberaden stappen te weer houden.

Na de ramp werkten de arbeiders op Walcheren n.l. in de herverkaveling en fungeerden tegelijk als dijkreserve. In verband met de noodzaak van deze dijkreserve kregen zij extra faciliteiten. Ze werkten in de herverkaveling onder de W.S.W.-voorwaarden, waarbij bovendien van een bijzondere regeling gebruik werd gemaakt, die de mogelijkheid bood tot 25% accoord boven het basisloon te komen in plaats van de normale 10%.

Het is vanzelfsprekend dat deze faciliteiten zouden vervallen, zodra de dijkreserve overbodig werd.

Na de vorstperiode zijn deze faciliteiten vervallen en is tegelijk ook van W.S.W. op C.T. overgeschakeld, zoals dat ook elders het geval was. Deze arbeiders gingen daardoor aanmerkelijk in loon achteruit.

De minister van Sociale Zaken zei hierover in de Eerste Kamer op 18 Maart 1954:

"Uitsluitend omdat de arbeiders de mogelijkheid hadden krachtens de W.S.W.-regeling als uitzondering 25% extra in tarief te verdienen in plaats van de gebruikelijke 10%, kan het gebeuren, dat zij bij toepassing van de cultuurtechnische loonregeling iets achteruitgaan. Ik moet hierbij hetzelfde opmerken.

wat ik zoëven al tot de geachte afgevaardigde, de Heer van der Himst heb gezegd: men kan niet van twee wallen eten. Men kan niet aan de ene kant zeggen: gij moet over de gehele lijn - en ik ben het daarmee volkomen eens - de loonregeling van het vrije bedrijf toepassen en aan de andere kant, wanneer dit nu eens in een bepaald geval voor een arbeider of voor een groep van arbeiders enig nadeel blijkt op te leveren: gij moet daar ijlings een pleister op plakken en daar iets bijzonders aan doen. Dat kan niet, want dan ontstaat na enige tijd toch weer een afzonderlijke speciale DUW-loonregeling."

Het wekelijks verlof.

Lang hebben we gesukkeld aan de klachten over het 14-daagse verlof. Men wilde elk week-end naar huis, zoals vroeger. Wij hebben het onze er toe bijgedragen om het wekelijkse verlof weer ingevoerd te krijgen. We hebben het in het belang geacht van de gezinnen en het tevens als een middel gezien tegen het drankmisbruik en de uitspattingen op de week-ends-van-verveling in het kamp.

Nu echter het wekelijks verlof weer is ingevoerd ontmoeten we nog groter ontevredenheid. De arbeiders gaan nu elke week 's Zaterdags na 13 uur naar huis, waardoor ze pas na winkelsluiting in hun woonplaats aankomen en ook geen gelegenheid meer hebben hun belangen en die van hun gezin te behartigen bij instanties, kantoren enz.

Dit komt ook ons zeer bezwaarlijk voor. Wanneer de arbeiders, zoals vroeger, om de andere keer Vrijdagsavonds naar huis zouden kunnen gaan, zou dit veel gunstiger komen te liggen.

Het lijkt mogelijk, dat de verloren werkuren van de Zaterdagochtend door langer werken op de andere dagen worden ingehaald, al zal dat in de winter door de korte dagen weer moeilijkheden geven. Volgens onze inlichtingen laat echter de arbeidswet een langere arbeidstijd niet toe. Ons dunkt, dat hier alle reden is voor ontheffing van deze bepaling voor kamparbeiders. We hopen dat het daartoe nog kan komen.

Al met al is het zeer te betreuren, dat de omschakeling van de DUW naar de vormen van het vrije bedrijf, die juist bedoeld was om het denigrerende DUW-stempel van de arbeiders weg te nemen en niet in de laatste plaats een psychologisch motief had, met zoveel spanningen gepaard is gegaan. Men heeft een psychologisch effect willen bereiken zonder met de psychologie van de arbeider rekening te houden. Een langdurige en grondige voorlichting over het waarom en de betekenis der veranderingen was nodig geweest.

x x x x x

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

Het kamp in Oude Tonge in het noodgebied van Goeree-Overflakkee wordt sedert kort verzorgd door de Heer C. Gebraad, Wilhelminastraat 11, Oude Tonge. Wij heten Raadsman Gebraad van harte welkom in onze kring. Zijn kamp is bevolkt met bouwvakarbeiders, die aan de wederopbouw van de vele verwoeste woningen en gebouwen op het eiland werken.

In de Peel is het kamp Sevenum voor een verbouwing gesloten. De arbeiders zijn grotendeels naar kamp America overgegaan. Daarnaast is een ander Peelkamp, 't Zinkske, bij Helenaveen opengesteld, waarin vele van de arbeiders, die vóór de vorstperiode in kamp America zaten, zijn ondergebracht. Een en ander maakte een re-organisatie van het kampbezoek in dit gebied nodig. Raadsman Doets is met zijn arbeiders van Sevenum naar kamp America overgegaan. Raadsman Olink ging op dezelfde wijze met zijn arbeiders over van America naar 't Zinkske.

De raadslieden Hoek en Rameys uit Zierikzee, die vóór de ramp in kampen op Schouwen werkten en nadien door persoonlijke omstandigheden niet meer regelmatig aan het werk konden deelnemen, moesten besluiten van verdere activiteit in dit opzicht af te zien. Raadsman Hoek is benoemd tot districtsbestuurder van het N.V.V., waardoor verhuizing naar een ander deel van Zeeland nodig zal zijn. Bovendien zal zijn nieuwe functie hem, juist in de avonduren, geheel opeisen. Wij wensen Hoek van harte geluk met zijn benoeming en danken beide raadslieden voor het werk dat zij in de kampen hebben verricht.

Door het vervallen van de kampen School B te Zierikzee en Ouwkerk werd het iets gemakkelijker hun "ontslagaanvraag" te aanvaarden. Raadsman v.d. Vliet staat nu intussen alleen voor de verzorging van 6 kampen op Schouwen-Duiveland.

=====